

Barzaus falu a XVI. század végén

BOGDÁNDI Zsolt

Mályusz Elemér közel évszázados megállapítása szerint “az olvasóközönség vagy intelligencia részéről teljes közömbösség, tudományos szempontból pedig alacsony nivå jellemzi helytörténeti irodalmunkat”.¹ Az Erdélyi Múzeum-Egyesület által nemrégiben szervezett helytörténeti konferencián elhangzott előadások kijelentésének érvényességét támasztják alá. Habár a kutatók által követendő irányelveket már a XIX. század végén kidolgozták², és ezek csekély módosításokkal ma is követhetők, a helytörténészek általában megelégednek a “békebeli”, egyébként részben korszerű monográfiákban fellelhető adatok örökös ismétlésével. Kellő képzés hiányában a levéltári forrásokat (legtöbbször a tanulmányozott településre vagy tájegységre vonatkozó adatok nagy részét ezek tartalmazzák) kis mértékben vagy egyáltalán nem hasznosítják. Mindez ösztönzőleg kellene hasson a középkori és újkori Erdély területére vonatkozó források – teljességre törekvő – feltárásához és közzétételéhez.

Az Erdélyi Fejedelemség esetében is a történeti statisztikai adatok adják azt a vázat, amelyre a helytörténeti és népiségtörténeti kutatás felépülhet.³ Ez a váz azonban igen erőtlen, ha figyelembe vesszük azt a tényt, hogy a dézsma fejedelemségkori adminisztrációja lényegében az írásbeliség kizárásával történt.⁴ Így tesznek szert nagy jelentőségre a XVI. századból igen kis számban fennmaradt jobbágy-összeírások, urbáriumok, tanúvallatási jegyzőkönyvek, illetve az osztálylevelekbe vagy az iktatásokról való jelentésekbe foglalt adatok (a középkorhoz viszonyítva a kora-újkori jelentésekben nagy számban sorolják fel a szomszédos birtokosok és jobbágyok neveit).

A alábbiakban közlésre kerülő forrás egy elnéptelenedett “Karansebes tartomaniabeli” település, *Barzaus/Berzws/Barzws* 1588. évi összeírása. A kézirat a gyulafehérvári hiteleshely egyik, jegyzőkönyvként kezelt okmánygyűjtemény kötetének az 597-607 oldalain található, a Magyar Országos Levéltárban.⁵ A kézírás alapján és az aláírásból (Joan[nes] l[itte]ratus req[uisitor] Alb[ensis]) megállapítható, hogy a jegyzéket összeállító hivatalnok Balásfi János, a szekularizált hiteleshely levélkeresője, kancelláriai íródeák, majd titkár.

Felsewborzows és *Inferior Borzows* írott forrásokban először 1444-ben szerepel, a Nagy-Mutnik – Szákos – Lugas közötti területen található zsidóvári

¹ Mályusz Elemér: *A helytörténeti kutatás feladatai*. In Sz. LVIII (1923-25). 542.

² Uo. 541.

³ *A történeti statisztika forrásai*. Szerk.: Kovacsics József. Bp., 1957. 45.

⁴ Jakó Zsigmond: *Adatok a dézsma fejedelemségkori adminisztrációjához*. Erdélyi Történelmi Adatok V. 2. Kolozsvár, 1945. 4.

⁵ Magyar Országos Levéltár (továbbiakban MOL), F2 Erdélyi Országos Kormányhatósági Levéltárak. A Gyulafehérvári Káptalan Levéltára. Protocolla. 28. kötet (Protocollum Appendicis).

uradalom részeként.⁶ A következő, 1548-as adat a Mona családot említi *Borzawch-i* birtokosokként⁷, 1573-ban pedig ugyanazok és Czerbicza Gáspár fordulnak elő. 1584. augusztus 3-án Báthori István erdélyi vajda Zsidóvárárt és tartományát hűséges szolgálataiért, de leginkább követjárásáért Apafi Istvánnál inskribálja.⁸ A záloglevélből az is kiderül, hogy a birtoktestet előzőleg a néhai karánsebesi bán Tompa István bírta, ugyancsak zálog címén. Báthori előbbi intézkedése Thorni Tamás bán tiltakozását váltotta ki, kinek a vártartomány elzálogosításával jövedelmei csökkentek: “felseged ymmar Sido warat onnan el zakasztotta, kinek el zakasztása nem chiak fogyatkozast tenne az ott walo allapatba, holoth annelkeolis elegh wekony yowedelme wolna”.⁹ A báni méltósággal tehát egy időben együtt járt a zsidóvári és a lugosi jószág jövedelme. Ennek a helyzetnek vetett véget Apafi István 1585. január 27-én történt iktatása.¹⁰ A gyulafehérvári requisitorok ezen iktatásról kelt jelentésében felsorolt szomszédok között olyanok is előfordulnak, akik *Barzaus* közlendő összeírásánál is jelen voltak, vagy pedig azokkal rokonságban állottak. Példának okáért Zsénáról megjelenik ugyanaz a Hachiagh Petru, aki az összeírásban Ray Toma jobbágyaként Hatzaky Petru néven szerepel, a Balásfi által *Bozi*-nak írt *Bozzas*-ról¹¹ pedig Dobrin Petru. 1588-ban, Lugos keleti határainak megállapítása érdekében tartott tanúvallatáskor¹² a *Barzaus* szomszédjaiként felsorolt jobbágyok közül vallomást tesznek Dombovicza-i Malda Ioan és Rowina Martin, az összeírásban *Zilibagy* névalakban szereplő *Zaldebazel*-ről pedig Apafi István özvegyének jobbágya, Adawz másként Zedres Mihai. Ez utóbbi – ebben az esetben *Zederyes* másként *Zeldebacz* néven megjelenő - település lakosai váltják ki 1585. január 29-én zsidóvári Thywadar Boldizsár tiltakozását, ugyanis segítségükkel Apafi István bizonyos jószágokat elidegeníteni törekedett.¹³

Apafi István 1585 táján bekövetkezett halála után a zsidóvári uradalom és ezzel *Barzaus* is özvegyéhez, Pernyeszi Annához került. Habár a zálogösszeg nem volt nagy, a jószág fiskus számára történő visszaszerzése nem bizonyult egyszerűnek. Erre utal Szikszai Imre kincstári számvevő (exactor rationum) és Zoltai János ítélszéki ülnök 1590. január 26-án kelt tiltakozása, amely szerint Apafi özvegye a fejedelem nevében felkínált 2000 Ft-ot nem fogadta el, az uradalom visszaszolgáltatását pedig megtagadta.¹⁴ Ennek ellenére Zsidóvár tartozékaival együtt hamarosan újból a fejedelem birtokába került, 1590. április 30-án ugyanis tinkovai Duma János és Macskási Farkas, kiegyezve karánsebesi Jósika István fejedelmi kamarással, visszavonják azt az ellentmondást, melyet ez utóbbi

⁶ Csánki Dezső: *Magyarország történelmi földrajza a Hunyadiak korában*. II. Bp., 1894. 15.

⁷ Pesty Frigyes: *Krassó vármegye története*. II. (Első rész). Bp., 1884. 42-44.

⁸ MOL F1 Liber Regius II. 244^v-245^r.

⁹ Veress Endre: *Báthory István király levélváltása az erdélyi kormányal (1581-1585)*. MHH, XLII. Bp., 1948. 217.

¹⁰ MOL F2 33. kötet (Liber anonimus). 4^v-5^v.

¹¹ Erről bővebben I. Pesty Frigyes: i. m. 78-79.

¹² MOL F2 13. kötet. 69^r-77^v.

¹³ MOL F2 33. kötet. 3^r-3^v.

¹⁴ MOL F2 13. kötet. 162^v-163^r.

iktatásakor Sidowaros mezővárosnál tettek.¹⁵ Ezek szerint Báthori Zsigmond a jószág visszaszerzése után röviddel, feltehetően februárban azt kedvenc hívének és utódainak, azok hiányában pedig testvéreinek Miklósnak, Ferencnek, Györgynek, Lászlónak és Farkasnak adományozta, március 13-án pedig Jósikát be is iktatták. A kamarás iktatásakor többen ellentmondtak, de a tiltakozókkal Jósika sorra kiegyezett. Az 1590. október 12-i oklevél¹⁶ által zsidóvári Tivadar Boldizsár fiaival köt egyezséget, akiket a gyulafehérvári hiteleshelyen – az összeírásban is előforduló - *Berzeus*-i Ilia Adam képviselt.

A következő, 1602-es adat Zsidóvárát tartozékaival együtt a fejedelmet illető várak közé sorolja.¹⁷ Ezután a jószágot Sarvasági Zsigmond majd Keresztési Pál birtokolta, feltehetően zálog címén. Ez utóbbi 1609. évi iktatásánál *Berdzeus* falvi jobbágyságok is részt vesznek, úgymint Delioni, Lupei, Galia és Péter, továbbá László János és Chikulon Farkas.¹⁸ Még a XVIII. században is volt nyoma a településnek, az 1723. és 1761. évi térképek feltüntetik ugyanis *Berzeus* falut a Temes bal partján, Zsena és Gavosdia között, a karánsebesi kerületben.¹⁹ 1834-ben már csak határmévként szerepel *Barzeusa*, Zsidóvár közelében, egy olyan helyen, melyet a Temes folyó gyakran elönt.²⁰

Ezen rövid birtoklástörténeti áttekintés után következzenek néhány gondolat az összeírás keletkezésének körülményeiről, közzétételének indokairól és módszeréről. A *Barzaus*-i jobbágy- és nemestelkek jegyzékbe vételének előzménye feltehetően az 1587. április 24-29-i fehérvári országgyűlés azon intézkedése, amely szerint minden vármegyében “mely helyeken az halál volt”, az ispánok és szolgabírák újra számolják össze a lakott és lakatlan telkeket “azokat leszállítsák annyi részből, az mennyi adón voltak és az urunk tárházában efféle leszállított regestumot beadjanak”.²¹ Az előbbi adat természetesen a XVI. század közepétől az országgyűlések által elrendelt, kapunként 99 dénáros contributio vagy rovásadó fizetésére vonatkozik, amelyet a birtokos vármegyei nemesség megfelelő vagyonnal rendelkező jobbágygazdaságai fizettek.²² Az összeíráshoz kirendelt Balásfi János feladata valószínűleg a nevezett “leszállított regestum” felülvizsgálata lehetett, amely kéziratában “ispanok regestuma”-ként szerepel. A feltételezés, hogy “négy jobbágys csinált házat egy házhelyen” nem bizonyult helytállónak, és azért adóztatott az ispán csak öt kaput (mintegy öt forintnyi összeg), mert “hogyan szegénys az nép, de az török földé közel lévén ha kedvek felett terhelhetnek mingyárt az török földre esnek.” Úgy tűnik, hogy a települések megmaradása érdekében kímélni próbálták a hódoltság közelében fekvő falvakat, a túlságosan megadózott jobbágy ugyanis könnyen továbbállhatott.

¹⁵ Uo. 171^r.

¹⁶ Uo. 237^r-238^r.

¹⁷ Szilágyi Sándor: *Erdélyi Országgyűlési Emlékek*. V. Bp., 1884. 168.

¹⁸ Pesty: *i.m.* 44.

¹⁹ Uo.

²⁰ Uo.

²¹ Szilágyi: *i.m.* III. 226.

²² Oborni Teréz: *Erdély pénzügyei I. Ferdinánd uralma alatt 1552-1556*. Bp., 2002. 98.

Barzaus falu összeírásának közzétételét az indokolja, hogy az ilyen jellegű, XVI. század végi források igen ritkák, különösképpen az Erdélyi Fejedelemség hódoltságához közeli részére vonatkozóan. A forrásból kiderül, hogy a településen hány jobbágy- és nemesetek található, ezek közül melyik lakott vagy lakatlan, így kellő kritikával könnyen kiszámítható a lakosság száma, de a társadalmi és nemzetiségi összetételre is következtethetünk. Ezek szerint a *Barzaus*-i társadalom keresztmetszete a következő: a 65 összeírt telekből 16 nemesetek, ezeknek szinte fele a Mona család birtokában van, a többi pedig a Tripsáké (két telek), valamint egytelkeseké (Mynka Gáspár, Joannes Rob, Cherbicha Gáspár, Ill Adam). Közter Myklos, Simion Peter és Vulad Adam a nemestelket nemes felesége után bírja. A 49 lakott és pusztá jobbágytelekből egyenlő arányban 13 telket birtokolnak a Monák, Ill Adam, illetve Cherbicha Gáspár. A határmenti településekre jellemző pusztasodási folyamat itt is megfigyelhető (lakatlan jobbágytelkek száma 19), melynek oka a török közelsége mellett, feltehetően a Temes folyó gyakori áradása lehetett. A 30 lakott jobbágytelek közül csak kettő fél telek. A falura tehát még nem jellemző a jobbágytelkek aprozódása (többszörös felosztása), ami viszonylag új telepítésre (XV. század?) utalhat. Esetünkben a 30 jobbágytelek ugyanannyi háztartást jelent²³, így – családonként öt személlyel számolva – a jobbágylakosság száma mintegy 150 főre tehető. A 15 nemestelken lakókkal együtt *Barzaus* lakossága körülbelül 200 fő lehetett. A nevek elemzése alapján – habár ezekből a név viselőjének nemzetiségére következtetni csak fenntartásokkal lehet²⁴ – és figyelembe véve a környék demográfiai viszonyait, a község lakosságát románnak tarthatjuk (esetleg délszláv elemekkel keverten).

Melléklet²⁵

1588 szeptember 13, *Barzaus*.

Illustrissime princeps domine domine clementissime

Post fidelium perpetuorumque servitorum meorum humillimam oblationem/ N[agyság]od parancholta uala nekem missilis lewele által/ hogy az karansebesi zolga byrott mellem wewen/ Berzwsra mennek, es ott meg zamlalnam mind/ nemes es parazt hazakat es iobagy zamot, mellyet/ N[agyság]odnak meg yrnek. Azert en az N[agyság]od paranchollattia zerent mellem wewen Laczweg Lazlott²⁶/ Karansebes tartomaniabeli zolga byrot 1588/ eztendeobe. feria sexta ante festum Exaltationis Sancte Crucis²⁷/ Barzausra mentem, mely falw Karansebes/ tartomaniaba wagian, ott be gyewyteottem/ azon Barzws falwiakat. Az keorewlwalo zomzed/ falwbelyeketis begyewyteottem. kyknek neweket/ alab meg yrtam es eoket ereos hytiel meg/ eskettettem arra, hogy sem felelemert, sem/ atiafysagert, sem zomzedsagert, sem baratsagert/, sem kedwert, sem adomaniert es semminemew/ tekintetbeol hamissagot nem mondanak, hanem/ walamint twggiak igazan meg mongiak, megis/ mwtattiak, azon nemes es parazt haz helieket/ iobagy zamotis, Barzauson meny egez

²³ Ezzel szemben a Zaránd vm-i Blezseny (Hunyad m, Románia) jobbágytelkeinek 1592. évi felosztásakor egy-egy telken legkevesebb három házat, de esetenként tizenháromat is találnak 43 férfi jobbágylakossal, a pusztatelkek pedig hiányoznak l. MOL F2 33. kötet. 149'-151'.

²⁴ Szabó István: *Ugocea megye*. Bp., 1937. 12-17.

²⁵ Az összeírás szövegét betűhíven írtam át. A kiegészítéseket szögletes zárójellel jelöltem.

²⁶ Lacug László karansebesi (Szörény vármegyei) szolgabíró 1580-1593 között. Erre l. Pesty Frigyes: *A Szörényi Bánság és Szörény vármegye története*. Bp., 1877. 322-323.

²⁷ 1588. szeptember 13.

hazheli/ wagon, meny feel, awagy rez hazhely wagon/ azonkepen az iobagy zamotis es minden walami/ ehez walo a myreol en meg kerdennem eoket./ Erre ereos hyttel kewleon kewleon meg eskewttek/ eggyenkint. Jelen wolt wgian ott, wgian akkor/ Simon Janos²⁸ is a warmegie ispannia es Kwnwit/ Farkas²⁹ az N[agyság]od zolgaia, mert wgian akkor/ mentewnkbe Lwgasra eggyewtt indultwnk wala/ Ekkepen mind welek eggyewtt es az tanwkkal/ eggyewtt, eggyk wegin keztem el az falwnak/ es hazrol hazra iartam el, hazhelyreol hazhelire/ kewleon kewleon meg neztewk eokett es az/ tanwktol wegere mentewnk, az falwnak az mas/ wegeig meg zamlaltwk. Ekkepen mentem wegere.

Hataros zomzedosok newey

Nobilis Joannes Krychoway de Krichowa³⁰ Annorum 28.

Nobilis Petrus Krichoway de Krichowa Annorum 32.

Nobilis Joannes Floka de Krivina³¹ Annorum 32.

Ex Zilibagy³²

Nicolaus Tolnyk. Annorum 70.

Andreas Paskwt Annorum 50.

Nicolaus Malka Annorum 50.

Janko Opre Annorum 50.

Michael Adaws Annorum 60.

Theodorus Zerb Annorum 40.

Ladislaus Malde Annorum 60.

Hi sunt iobagiones relictæ Stephani Apafi.³³

Ex Gaosdia³⁴

Kanda jobagio nobilis Joannis Pan Annorum 50.

Joannes Hawg jobagio magnifici Balthasaris Bamfi Annorum 60.

Michael Moga jobagio egregii Bonifacii Vaida de Karansebes Annorum 60.

Goian Vazyka jobagio eiusdem Annorum 60.

Joan Pryzaka jobagio Nicolai Toott Annorum 60.

Ex Dombouicza³⁵

Joannes Prekwp jobagio Bonifacii Vaida Annorum 70.

Martinus Rowina jobagio eiusdem Annorum 60.

Joannes Malda jobagio eiusdem Annorum 60.

Thomas Albuta jobagio Joannis Desi judicis Lwgsiensis Annorum 65.

Jowan Lazar iobagio eiusdem Annorum 40.

Joannes Farkas jobagio eiusdem Annorum 50.

Ex Zlatina³⁶

Petrus Ztan jobagio Gabrielis Dewecheri Annorum 80.

Ex Gena³⁷

Petrus Hatzaky jobagio Thomae Ray Annorum 50.

Kozma Joan jobagio Francisci Fodor de Karansebes³⁸ Annorum 40.

Ex Bozi³⁹

Volffgangus Dobrin jobagio relictæ Petri Vaida de Karansebes Annorum 60.

²⁸ Simon János szörényi ispán 1584-1590 között I. Pesty Frigyes: *A Szörényi Bánság...* 322-323.

²⁹ Pribislavecából (Horvátország) Erdélybe települt cs. tagja, udvari familiáris

³⁰ Kricsova, ma Criciova (Temes m, Románia).

³¹ Krivina, ma Crivina (Temes m, Románia).

³² Elpusztult település Styuka közelében, azonos Zederyes-el, Zeldebacz-al és Zaldebazel-el (Temes m, Románia).

³³ Osztopáni Pernyeszi Anna.

³⁴ Gavosdia, ma Gavojdia (Temes m, Románia).

³⁵ Elnéptelenedett település Gavosdia közelében (Temes m, Románia).

³⁶ Elpusztult település Kricsova közelében (Temes m, Románia).

³⁷ Zséna, ma Jena (Temes m, Románia).

³⁸ Karansebes, ma Caransebeş (Krassó-Szörény m, Románia).

³⁹ Elnéptelenedett település Zséna közelében (Temes m, Románia).

Teob commetaneust nem kaphattwnk/ mywelhogy az dologra fwtottak wolt./ Keowetkeznek az Barzwsiak, az kyk/ hon talaltathattak, es dologra zellel/ nem oztottak.

Barzwsiensis

Lazarus Mwresan jobagio Casparis Cherbicha de Barzaws Annorum 60.

Jowan Robwl jobagio Mwnane Annorum 75.

Petrus Mykola jobagio Adami More [!] Annorum 60.

Petrus Todor jobagio eiusdem Annorum 45.

Tar Krezte jobagio Casparis Cherbiche Annorum 50.

Emericus Zobak jobagio eiusdem Annorum 40.

Franciscus Vuladan jobagio eiusdem Annorum 50.

Joannes Nyswl jobagio eiusdem Annorum 30.

Stephanus Moresan jobagio eiusdem Annorum 30.

Michael Opris jobagio eiusdem Annorum 50.

Adamus Morissan jobagio eiusdem Annorum 20.

Georgius Marta jobagio eiusdem Annorum 30.

Petrus Voni jobagio Casparis Cherbicza Annorum 40.

Margareta relict Gwra Mixa jobagio eiusdem Annorum 60.

Catherina relict Gabrilla Czyko jobagio eiusdem Annorum 30.

Georgius Chokine jobagio Adami III de Barzaws Annorum 50.

Demetrius Chokine jobagio eiusdem Adami III Annorum 30.

Chokine Grosa jobagio eiusdem Annorum 56.

Negruse relict Joannis Stephan Annorum 20.

Georgius Ruch jobagio nobilis Petri Mona Annorum 20.

Czeran Opra jobagio Stephani Tripche Annorum 30.

Michael Farna jobagio Petri Simion Annorum 30.

Mind ezek meg eskewen hytek wtan/ meg wallottak meny hazhely, meny hazewles/ es meny iobagy legien Barzwsen az alatt/ meg yrt mod zerenet.

Karansebes feleol valo vegin el keztewk zamlalasat

1. Elseo haz wegseo nemes ember haza, Kozter Myklos haza, felesege wtan byria, az eleott paraszt ember lakott benne Kotoya Janos Mon Adam iobagia wolt. Egez hazhely.
2. Mykola Marton haza, Mona Myhalne iobagia, egez sessio, haz raita, populosa.
3. Rwhc Opra haza, Ill Adam iobagia, egez sessio nem darabolt, nem masbol zakasztot, populosa.
4. Negyedyk, nemes ember haza, egez sessio, most Mona Myklos lakyk benne, ky nemes ember, az eleott paraszt ember lakott benne Vorawa Peter, megholt. Mona Janos iobagia wolt.
5. Todor Peter Ill Adam iobagia háza, egez hazheli, integra sessio, haz raita, populosa.
6. Ferla Mihaly jobagio Petri Simion, egez hazhely, populosa.
7. Helena relict Nicolai Vulad jobagio Michelis Mona. Egez hazhely. Eozwegy azzony es igen zegennek mondatik, kyert keweseb adott fizett hogy nem egieb ott lakok, de az hazhely egez sessio.
8. Petrus Mykola jobagio Adami Mon. Egez hazhely, haz raita, egezen byria az hazat is, de az mezeon az mely feoldek az hazhoz tartoztak negy rezre oztottak wolt, es chak negyed rezet byria az mezey coreoksegnek. Adott fel annyt fizett mint az egez haz heliteol fizetnek. Populosa.
9. Egy puwzta haz hely, ninch haz semmi raita, de be kerteltek. Tar Myklos lakott raita, teoreok feoldere ment, felgywitotta hazat. Egez hazhely az wra fizet rowast teole Mona Myklos.
10. Joannes Zkinte jobagio Casparis Mwnka egez hazhely, haz raita, populosa.
11. Egy puwzta haz senki nem lakyk, benne, az haza raita wagion es kerte, popa Filep lakott raita, elzeokeott. Egez hazhely, az wra fizeti rowassat.
12. Tar Krista jobagio Casparis Cherbicza, haz raita egez sessio iobagionalis, populosa.

13. Joannes Mihaila jobagio nobilis Bwytwl. Egez hazhely az falwba, de az hozza tartozo mezey feoldde elzaggattak teole az zanto feoldekbe, de az falwbeli sessiot egezzen byria es kewleon zolgal teole. Az eleott is egez hazheli wolt, populosa.
14. Vladan Ferencz jobagio Casparis Cherbiche, egez sessio iobagionalis populosa.
15. Predialis hazhely pwzta, seowenniel azert be kerteltek, Blydar Mykola lakott raita Mona Myklos iobagia wolt, megholt. Egez hazhely.
16. Czeran Opra jobagio Stephani Tripsa egez hazhely, haz raita, populosa.
17. Pwzta haz, fen az haz dereka, lakot Zerb Myklos benne jobagio Stephani Tripse. Egez hazhely.
18. Tripsa Istwan nemes wdwarhaza, nemes haz wolt eleiteol fogva, populosa.
19. Caspar Vuladan, elzeokeott, Cherbycha Caspar iobagia, az haza fen, de pwzta. Egez hazhely.
20. Mona Janosne Marta, nemes azzony. Ez hazba az eleott paraszt lakott Dragan, egez hazhely, populosa.
21. Mona Myhaly nemes haza, de pwzta, eo maga Lwgason lakyk. Nemes haznak mongiak eleiteol fogwa lenni.
22. Simion Peter nemes felesége wtan, az eleott paraszt lakott ebben az hazban Lwcza Ferenc. Egez hazhely, populosa sessio.
23. Vulad Adam haza, nemes felesége wtan. Ez pwzta hazhely wolt, wgy chinalt hazat raita. Az hely azeleott Mona Peter iobagiae wolt, az iobagianak Vraw Andras wolt newe, egez hazhely.
24. Gwzta wagy Guta Demeter haza helie, predialis, Mona Myklos iobagia wolt. Egez hazhely.
25. Tripsa Myklos nemes haza, mindenkor nemes haz wolt, populosa.
26. Hwzonhatodik hazba Mynka Caspar lakyk, nemes haz wolt ez is mindenkor.
27. Mona Adam haza, nemes haz, az eleott is az wolt, populosa.
28. Regi nemes haz, Mona Myklose wolt, most Mona Marton lakyk benne.
29. Geta Farkas haza, Mona Adam iobagia. Egez hazhely beleol az falwba walo haza, de mywelhoggy az mezeon fel hazra iaro feoldett wezen, fel anny adott fyzet mint az egez haztol fyzetnek. Populosa.
30. Twlok Mykola haza, Mon Adam jobagia, fel hazhely, deserta.
31. Ztepan Janosne es Gwra Nixane egy hazhelen laknak, egez hazhely, Cherbycha Caspar iobagy, populosa, kewleon zolgalnak.
32. Twlok Mark haza, Mon Adam iobagia, fel hazhely, populosa.
33. Ruch Gywrka Mona Peter iobagia, fel haz helien lakyk, populosa.
34. Czarán Mladin pwzta, fen az haza, egez hazhely.
35. Mona Myklos haza, regi nemes haz, populosa.
36. Illa Lazlo haza pwzta, fen az haza, egez hazhely.
37. Chokina Demeter haza, Ill Adam iobagia, egez hazheli, populosa.
38. Chokina Grosa haza, iobagio eiusdem, egez hazheli, populosa.
39. Chokina Georgy haza, jobagio eiusdem, egez hazheli, populosa
40. Moresan Mihaly haza jobagio Casparis Cherbicza, egez hazhely, populosa
41. Niswl haza, jobagio eiusdem, egez hazheli, populosa
42. Jowan Chokina haza, pwzta chak az haz dereka fen, az sem io, Ill Adam iobagia wolt
43. Pwzta hazhely predialis, regen Bruma Marton lakott benne, Cherbycha Caspar iobagia wolt, egez hazhely
44. Moresan Lazar haza, jobagio eiusdem, egez hazheli, populosa
45. Fwrle Stephan haza pwzta, az dereka fen, Ill Adam iobagia wolt. Egez hazhely
46. Vrota Janos pwzta hazhelie, Ill Adam iobagia volt, egez hazhely. Ez iden mongiak hog elment.
47. Mwresan Martika haza, Cherbiche Caspar iobagia, egez hazheli, populosa
48. Oprisa Mihaly haza, jobagio eiusdem, az falwba egez hazhely, de az hataron kewesebbet byr, nem twggiak menyit, de egy arant zolgal mint az egez haztol zolgalnak, adoot fel annyit ad, populosa
49. Robwl jobagio Nicolai Mona. Egez hazheli, populosa

50. Mona Peter nemes ember lakyk benne, azeleott Kozte Lwkach paraszt lakott benne, Mona Janos iobagia wolt, egez hazhely, populosa
51. Hatzagan Peter haza helie, predialis, Mona Peter iobagia wolt, egez hazheli
52. Czyko Gabrilla haza, iobagio Casparis Cherbiche, egez haz hely, populosa
53. Joannes Rob nemes, azeleott paraszt haz wolt Pwrkar Jankwle, ky Mona Istwan iobagia wolt. Egez haz hely, populosa
54. Cherbicha Caspar regi nemes haza, populosa
55. Sandor Janos pwzta haza, jobagio Casparis Cherbiche, egez hazheli
56. Marta Gywrka jobagio eiusdem, egez hazhely, populosa
57. Emericus Zwbak, jobagio eiusdem, egez hazhely, populosa
58. Barbat jobagio Adami III, egez hazheli, populosa
59. Michael Zwbak, jobagio eiusdem, egez hazheli, deserta
60. Petrus Voya jobagio eiusdem, egez hazheli, populosa
61. Franciscus Vrota jobagio eiusdem, egez hazheli, populosa
62. Nicolaus Chwban, pwzta III Adam iobagia wolt, egez hazheli
63. Joannes Koztor predialis heli, Mona Peter iobagia wolt, egez hazheli
64. Kozter Gywrka haza helie predialis, Mona Peter iobagia wolt, egez hazheli
65. III Adam regi nemes haza, populosa

Ezekbe mind benne laknak az iobagiok az paraszt/ hazakba, meg walwa azoktol, kyket meg irtam/ hogy pwztak es predialisok, es kewleon kewleon/ zolgalattal tartoznak egy egy haztol. My/ ekkepen mentewnk hytt wtan wegere Laczwg/ Lazlowal es Simon Janossal es a mint az eleott minek eleotte/ Barzosra iutottam attak wala eleombe, hogy negy/ iobagys chinalt hazat egy hazhelien, en nem wgy talaltam/ hanem a mint felliewl meg yrtam, az zerent. Towabba/ az ispanok regestumat is meg lattam, hany kapwn/ wagion Barzws falw, eott kapwra rotattak. Monda/ az ispan, hogy oka az hogy teob kapwra ninchenek/ rowa, hogy zegenys az nep, de az teoreok feolde keozel/ lewen ha kedwek felet terhelhetnek mingiart az/ teoreok feoldere esnek. Attol wagion, hogy egy nehani/ haz fyzet egy kapwt, ha teobbet, ha kewesebbet az/ rowas zerent.

Ezt N[agyság]odnak azon hywseg alat, kywel tartozwnk/ tyztewnk es keotelessegewnk zerent meg yrtwk/ igazan.

Celsitudini vestrae fideles
servitores

Joan[nes] I[te]ratus req[uisitor] Alb[ensis]

The Village of *Barzaus* at the End of the 16th Century (Abstract)

The author of this article attempts to reconstruct the society of a depopulated village, based on a conscription from 1588. The author of this conscription was Balásfi János, 'requisitor' (letter searcher), at the 'loca credibilia' of Gyulafehérvár (Alba Iulia). The document contains all the parcels from the village, together with their owners and the name of inhabitants. The possession named "Barzaus" belonged to the castle of Zsidóvár, in the district of Karánsebes. The first charter in which this possession appears is dated in 1444, and the last one is from 1834.

The article includes a short history of the possession and the evolution of the population from here, based on the conscription of 1588, published in the annex of this article. Parts in this village were possessed – among others – by the Mona, Ill, and Cherbicha noble families. The total number of the population was around 200, and ethnically – if on one sessio (= one house) lived five inhabitants – mainly was Romanian.